

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Національний авіаційний університет
Освітня програма	24315 Підприємництво та бізнес-технології
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

05.06.2023 р.

Справа № 0305(ПГ2)/АС-23

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 07 "Управління та адміністрування" у складі:

Бардась Артем Володимирович – головуючий,

Андрусак Наталія Олександрівна,

Шуляр Роман Віталійович,

Шалімова Наталія Станіславівна,

Омельченко Наталія Володимирівна,

Ніколаєв Дмитро Петрович,

Мельник Віктор Миколайович,

Люта Ольга Василівна,

Левченко Ярослава Сергіївна,

Іваннікова Марина Миколаївна,

Затонацька Тетяна Георгіївна,

Загірняк Денис Михайлович,

Ваврін Максим Ростиславович,

Боєнко Олена Юріївна,

за участі запрошених осіб:

відсутні,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Національний авіаційний університет
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	24315
Назва ОП	Підприємництво та бізнес-технології
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про умовну (відкладену) акредитацію.

За – 14, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

ГЕР погоджується з висновком ЕГ стосовно того, що ОП має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії НАУ.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Під час зустрічі з роботодавцями та викладачами ЕГ було підтверджено активну участь їх у формуванні ОП шляхом участі у засіданнях кафедри та подання пропозиції лише в усній формі і з документальним підтвердженням у вигляді протоколів. Під час обговорення даної ОП, ЕГ наведено приклади пропозицій внесеними роботодавцями для удосконалення ОП. Разом з тим, під час роботи фокус-груп з'ясувалось про відсутність анкетувань викладачів і роботодавців на предмет внесення пропозицій щодо формування цілей та ПРН в межах ОП, що акредитується.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

ГЕР підтверджує, що цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

ГЕР погоджується із висновком ЕГ, що ПРН, передбачені в ОП, забезпечуються наповненням відповідних освітніх компонентів, корелюють із визначеними в СВО за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг ОП (240 кредитів) та окремих освітніх компонентів (зокрема, вибіркових 60 кредитів) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та СВО 076.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

ГЕР підтримує ЕГ щодо потреби у перегляді окремих ОК на предмет їх дублювання, зокрема, окремих тем у змістовій складовій ОК.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

ГЕР підтримує висновок ЕГ, що ОП містить у собі компоненти, які відповідають предметній області визначеній для неї спеціальності 076.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обов'язі, передбаченому законодавством

Формування індивідуальної освітньої траєкторії в НАУ регулюється Положенням про формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача ВО в Національному авіаційному університеті (<http://surl.li/eisdn>), згідно з яким формуються переліки рекомендованих та альтернативних вибіркових дисциплін, які затверджуються на засіданні випускової кафедри та розміщуються на її офіційному сайті для ознайомлення з ними здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників та інших зацікавлених осіб. Окрім цього діє Положення про індивідуальний навчальний план студента НАУ (<http://surl.li/gqvn>). Під час спілкування ЕГ зі здобувачами з'ясовано, що індивідуальна освітня траєкторія в НАУ забезпечується можливістю вільного вибору тем курсових робіт із затвердженої протоколом засідання кафедри орієнтовної тематики та можливістю пропонування власної теми, яка їх зацікавить, самостійного вибору місця проходження практики тощо

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

У навчальному плані за даною ОП передбачені 3 види практичної підготовки загальним обсягом 9 кредитів. Доступ для ознайомлення зі змістом практичної підготовки був наданий у вигляді силабусів. Силабус: Фаховий тренінг «Підприємництво та бізнес-технології» за своїм змістом пункту «Навчальна логістика» дублює Фаховий тренінг «Митна та біржова справа», що на думку ГЕР є не коректним і потребує відображення особливостей саме цієї ОП. Силабус: з навчальної практики: «Вступ до спеціальності» за своїм змістом зазначеним п. «Навчальна логістика» не дає жодного уявлення про мету та завдання, які належить виконати здобувачу під час її проходження. Доступу до методичного забезпечення цього виду практики ГЕР не мала, а тому пропонує доповнити силабус переліком конкретних питань та завдань, які належить виконати здобувачами під час її проходження. Силабус: Переддипломна практика ОП «Підприємництво та бізнес-технології» за своїм змістом пункту «Навчальна логістика» не дає жодного уявлення про мету, завдання, які належить виконати здобувачу під час її проходження. Доступу до методичного забезпечення цього виду практики ГЕР не мала, а тому пропонує доповнити силабус переліком конкретних питань та завдань, які належить виконати здобувачами під час її проходження. Також ГЕР звертає увагу на необхідність пошуку специфічних програм, що мають відношення саме для ОП Підприємництво та бізнес-технології», а не обмежуватися програмним комплексом «MD Office», який використовується при підготовці фахівців за ОП «Митна та біржова справа», тим більше, що в ОП «Підприємництво та бізнес-технології» у розділі «Інструменти та обладнання» зазначено про «прогресивні інформаційно-комунікаційні системи і технології».

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

В НАУ створені належні умови для формування соціальних навичок (softskills). Під час навчання на ОП «Підприємництво та бізнес-технології» соціальні навички набуваються здобувачами під час дискусій, ділових ігор, виступів із рефератами і презентаціями. Значний внесок у формування соціальних навичок у довоєнний час сприяв Сторінка 4 Інститут новітніх технологій та лідерства НАУ (<http://cnt.nau.edu.ua/>), на базі якого діяли центр організаційного розвитку і лідерства, однак, станом на сьогодні він призупинив свою роботу та планує відновити її по завершенню війни.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійний стандарт відсутній.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

ГЕР звертає увагу робочої групи на чолі з гарантом на результати опитування здобувачів рівня бакалавр 2-4 курсів ОПП «Підприємництво та бізнес-технології» (<https://nau.edu.ua/ua/menu/quality/otsinyuvannya-rezultativ-yakosti-navchannya/>), що проводилось в січні 2023 р. 20% опитаних на питання «Чи вистачає вам часу на виконання самостійної роботи, курсових проектів, підготовку до занять?» - дали ствердну відповідь «ні». Такий результат повинен привернути увагу робочої групи на чолі з гарантом для з'ясування причин і їх усунення в подальшому.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Процедура підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти в НАУ регулюється «Положенням про дуальну форму здобуття вищої освіти в Національному авіаційному університеті» (<https://nau.edu.ua/site/variables/news/2021/6/organized.pdf>), однак, підготовка здобувачів за ОП «Митна та біржова справа» за цією формою освіти не здійснюється. При цьому від гаранта отримане запевнення, що ця форма освіти розглядається як перспективна.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

ЕГ підтверджено наявність Правил прийому на навчання за ОП, які є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті НАУ.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

ГЕР погоджується з ЕГ стосовно наявності чітких, зрозумілих Правил прийому у ЗВО і підтримує рекомендацію ЕГ про доцільність чіткого висвітлення умов вступу на навчання на основі ступеня «фаховий молодший бакалавр».

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

ГЕР підтримує висновок та рекомендацію ЕГ щодо доцільності забезпечення академічної мобільності всіх учасників освітнього процесу під час реалізації освітньої програми.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

ГЕР підтримує висновок та рекомендацію ЕГ щодо доцільності посилення інформування здобувачів ОП про можливості визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

ГЕР погоджується з ЕГ стосовно відповідності форм навчання і викладання на основі принципів академічної свободи, концепції студентоцентрованості та підтримує рекомендацію ЕГ щодо більш широкого впровадження інноваційних методів викладання.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

РП «Вступ до спеціальності» розроблена одночасно для двох ОП «Підприємництво та бізнес-технології» та «Митна та біржова справа», що на думку ГЕР є не коректним, бо саме на цій ОК здобувачі повинні зрозуміти, що є спільного для опанування в межах спеціальності 076. і в чому полягає відмінність у підготовці фахівців за різними ОП. Особливого значення набуває ця ОК через те, що здобувачі повинні отримати чітке розуміння відмінності цієї ОП «Підприємництво та бізнес-технології» від ОП «Митна та біржова справа» в межах однієї спеціальності. Аналіз силабусів та РП засвідчив доцільність доповнення переліку рекомендованих джерел методичними матеріалами провідного викладача (конспектів лекцій, методичних рекомендацій до практичних занять, засобів діагностики, навчальних посібників тощо) та власними публікаціями, що мають відношення до ОК, яку він викладає.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

ГЕР підтримує позитивний висновок ЕГ стосовно забезпечення ЗВО поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми шляхом залучення здобувачів до участі в конференціях і конкурсах, що підтверджується тезами та сертифікатами.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

ГЕР підтримує ЕГ стосовно приділення особливої уваги провідних викладачів потребі відображення власних наукових досягнень та сучасних практик у галузях, що мають відношення до ОК, які вони викладають.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Інтернаціоналізацію діяльності університету визначено у пункті 3 Стратегії розвитку НАУ (<https://cutt.ly/28OD8NA>) та реалізується через участь НПП у міжнародних стажуваннях, наукових конференціях. З об'єктивних причин (Covid-19, війна) призупинені відрядження до іноземних партнерів в рамках реалізації договорів про співпрацю у сфері освіти та науки із низкою закордонних ЗВО. Разом з тим, ці обставини не виключають можливостей плідної співпраці з іноземними партнерами у дистанційному режимі.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Загальні форми контрольних заходів та система оцінювання здобувачів вищої освіти визначені в НАУ у Положенні про проведення поточного та семестрового контролю (<https://cutt.ly/X8OK4At>) та у Положенні про організацію освітнього процесу (<https://cutt.ly/v8OLujC>, розділ 4.4). ГЕР погоджується з висновком ЕГ щодо наявності: - зрозумілих для здобувачів форм контрольних заходів та критеріїв їх оцінювання; - доступних Правил проведення контрольних заходів, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів; - формалізованих процедур оскарження результатів, вирішення конфліктних ситуацій та повторного складання контрольних заходів. - визначених у відповідних положеннях політики, стандартів і процедур дотримання академічної доброчесності.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Відповідно до ОП «Підприємництво та бізнес-технології» обрана форма атестація у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи передбачена СВО 076. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи зі

спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ОС «бакалавр» вимагають певного удосконалення, а саме: доцільно текст 'перевірити на наявність застарілої термінології «Державна екзаменаційна комісія» замінити на «Екзаменаційна комісія», «кредитно-модульну систему організації навчального процесу» замінити на Європейську кредитно-трансферну на яку Україна перейшла у 2010 році (лист МОН №1/9-119 від 26.02.2010). Відповідно до Методичні рекомендації: «Кваліфікаційна робота може бути продовженням і логічним завершенням досліджень, розпочатих в курсових роботах і в період проходження переддипломної практики» (див. метод рек. стор 10). А тому, ГЕР рекомендує переглянути розділи з «Організація виконання кваліфікаційної роботи» та 8 «Підготовка та захист кваліфікаційної роботи» на предмет опису послідовності окремих етапів з урахуванням термінів їх проведення, включивши до процедури допуску кваліфікаційної роботи до захисту перевірку її на плагіат. Розділ 9 «Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи» Методичних рекомендацій потрібно подати з урахуванням зміни критеріїв оцінювання із переходом України у 2010 р. на Європейську кредитно-трансферну систему організації навчального процесу. У Методичних рекомендаціях зазначено: «В процесі виконання роботи здобувач проявляє свою науково-дослідницьку зрілість, готовність до практичного застосування набутих знань, кваліфікованому вирішенню професійних проблем». А тому, для підвищення рівня кваліфікаційних робіт та реалізації задекларованої науково-дослідницької зрілості здобувачів ГЕР рекомендує ввести обов'язковою складовою допуску роботи до захисту - публікацію тез за обраною темою кваліфікаційної роботи.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

ГЕР погоджується з висновком ЕГ стосовно наявності зрозумілих, доступних Правил проведення та оскарження результатів контрольних заходів, що забезпечують об'єктивність екзаменаторів.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Наведені ЕГ факти підтверджують наявність чіткої та зрозумілої політики, стандартів і процедур дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. НАУ популяризує академічну доброчесність через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. З січня 2023 року НАУ отримала доступ до ресурсу з антиплагіатом, Strikeplagiarism. Популяризація доброчесності відбувається для НПП шляхом підписання декларації, яка зберігається на кафедрі, для здобувачів через регулярні бесіди. ГЕР звертає увагу робочої групи на чолі з гарантом на необхідності перевірки на плагіат кваліфікаційних робіт та внесення цієї вимоги у Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ОС «бакалавр».

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень Е

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Загалом для реалізації ОП «Підприємництво та бізнес технології» за обов'язковими компонентами залучено 30 осіб. Проведений аналіз звіту ЕГ та додатково наданої НАУ інформації щодо академічної та професійної кваліфікації 24 викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, дозволяє зробити висновки щодо можливості забезпечити досягнення визначених програмою цілей та програмних результатів навчання. Разом з тим, ГЕР наголошує на нагальній потребі у дотриманні 6 НПП Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності на рівні не менше 4 досягнень у професійній діяльності за останні п'ять років (п. 36), визначених у пункті 38. цих умов, і не може погодитись на оцінювання цього критерію на рівні В та очікує пояснень від ЗВО. Додаткове обґрунтування наведено у додатку 1. За результатами засідання ГЕР 05.06.23 р. ГЕР наводить додаткове роз'яснення своєї позиції у додатку 2.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

ЕГ констатує у своєму звіті, що процедури добору НПП і прозорими та зрозумілими. Разом з тим, Порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) у Національному авіаційному університеті не містить вимоги щодо дотримання Ліцензійних

умов провадження освітньої діяльності на рівні не менше 4 досягнень у професійній діяльності за останні п'ять років (п. 36), визначених у пункті 38 та п.37 ЕГ констатує у своєму звіті, що процедури добору НПП і прозорими та зрозуміли. Разом з тим, Порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) у Національному авіаційному університеті не містить вимоги щодо дотримання Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності на рівні не менше 4 досягнень у професійній діяльності за останні п'ять років (п. 36), визначених у пункті 38 та п.37 Відповідність освітньої та/або професійної кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників освітньому компоненту

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

Залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу в НАУ здійснюється через діяльність Ради роботодавців, діяльність якої регулюється відповідним положенням (<https://cutt.ly/q8bAcXG>). ЕГ навела приклади залучення роботодавців до формуванні проекту ОП «Підприємництво та бізнес-технології» 2021 року у якості рецензентів.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

Наведені у звіті ЕГ факти підтверджують залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

ГЕР підтримує рекомендацію ЕГ щодо доцільності започаткування курсів підвищення рівня педагогічної майстерності власними можливостями НАУ або у співпраці з іншими ЗВО.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

ГЕР підтримує рекомендації ЕГ стосовно підсилення публікаційної активності НПП у журналах, що індексуються БД Scopus та WoS і відзначає наявність у НАУ системи стимулювання професійного розвитку та викладацької майстерності НПП шляхом морального та матеріального заохочення НПП.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

ГЕР погоджується з висновком ЕГ стосовно належних фінансових та матеріально-технічних ресурсів НАУ, що створюють необхідний рівень передумов для отримання визначених ОП цілей та ПРН.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

ГЕР погоджується з позитивним висновком ЕГ щодо наявності електронного освітнього порталу, який забезпечує можливість зручного доступу до навчально-методичних матеріалів у Google Classroom усіх учасників освітнього процесу..

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

ГЕР констатує наведені факти ЕГ доводять, що освітнє середовище НАУ є безпечним для здоров'я та життя учасників освітнього процесу, задовольняє основні потреби студентів та науково-педагогічних працівників.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

НАУ забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою на належному рівні. Зокрема, з поточного навчального року студенти отримують студентський із вбудованим чіпом, який дозволяє їм користуватися громадським транспортом на пільгових умовах. ГЕР підтримує рекомендацію ЕГ щодо вчасного поновлення інформації на сайті ФЕБА.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

У НАУ створені достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою через: 1) матеріальні ресурси (наявність пандусів у корпусах і гуртожитках, ліфтів (в т.ч. вантажних), спеціалізованих вбиралень, спеціальних позначок для пошуку цих вбиралень); 2) дистанційний доступ до інформації та можливості замовлення дистанційних послуг (навчально-методичний матеріал у Google Classroom; Репозитарій НАУ; дистанційні послуги бібліотеки (реєстрація онлайн, електронне доставлення фрагментів документів, оформлення списків літератури тощо); 3) нормативне регулювання питань, що стосуються навчання осіб з обмеженими можливостями (Розділ сайту «Забезпечення інклюзивної освіти» (<https://cutt.ly/k8Idp5Z>): Розпорядження «Про закріплення аудиторій для осіб з особливими освітніми потребами під час освітнього процесу», Наказ «Про затвердження Положення про порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у НАУ», «Концепція організації інклюзивного навчання в НАУ», План графік виконання щодо організації безбар'єрного доступу до будівель та приміщень.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

В НАУ наявні чіткі та зрозумілі політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними на сайті: Скринька довіри (<https://cutt.ly/B8ImPpI>); Антикорупційна програма НАУ (<https://cutt.ly/L8Imouc>), Положення про організацію внутрішньої службової перевірки в НАУ (<https://cutt.ly/38IQf7Q>) тощо.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Факти наведені ЕГ у звіті підтверджують, що НАУ послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Наведені факти у звіті ЕГ підтверджують участь студентського самоврядування у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП, яка затверджена у Статуті НАУ. Здобувачі вищої освіти беруть участі в опитуваннях та анкетуванні, результати якого використовуються при переглядах ОП. Проте наведені дані щодо моніторингу думок здобувачів вищої освіти про рівень викладання освітніх компонент не відображають рівень задоволеності в межах окремих ОП, а тому доцільно такі анкетування проводити у розрізі ОП.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

ГЕР підтримує висновок ЕГ щодо важливості проведення щорічного анкетування роботодавців щодо перегляду цілей та ПРН за даною ОП.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

Перший випуск фахівців ОП «Підприємництво та бізнес-технології» відбувся у 2022 році, а тому практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОП тільки формується. Результати моніторингу випускників 2022 року зі слів гаранта засвідчили, що 8 випускників знаходяться за кордоном, 5 осіб продовжили навчання на рівні «магістр» за ОП «Підприємництво та бізнес-технології», 2 особи продовжили навчання на рівні «магістр» за іншими ОП Запропоновано, на сайті кафедри у вкладці «Історія успіху» при формуванні інформації про конкретного випускника зазначити ОП.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

У звіті ЕГ наведені заходи, спрямовані на розбудову Системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти НАУ. Робочою групою та групою забезпечення ОП систематично проводиться значна робота з покращення практичної підготовки шляхом заключення договорів з підприємствами та організаціями про надання баз для проходження практики здобувачами ОП; вдосконалення процесу вибору ОК з розгорнутого списку вибіркових дисциплін; вдосконалення ОП у відповідності до процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти тощо.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Оскільки акредитація ОП, що акредитується є первинною, то робочою групою на чолі з гарантом враховувалися пропозиції щодо удосконалення освітнього процесу, які надавалися при акредитації інших ОП.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

ГЕР погоджується, що наведені ЕГ приклади багаторівневої системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності НАУ, популяризація культура якості освіти сприяють постійному розвитку ОП.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Ознайомлення із сайтом НАУ і ФЕБА та результатами роботи ЕГ у фокус-групах, підтверджує наявність достатнього пакету внутрішніх нормативних документів, що містять чіткі та зрозумілі правила і процедури, які регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу в НАУ. Рівень поінформованості учасників освітнього процесу підтверджує їхню обізнаність щодо розміщення цих нормативних документів.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Ознайомлення з сайтом НАУ та висновком ЕГ ГЕР підтверджує наявність вільного доступу всіх зацікавлених сторін до перегляду ОП, який відбувається на 3 рівнях: формування нової редакції ОП; внесення змін до ОП відповідно до Наказу ректора (за умови внесення змін до ОП не менше, ніж 25% від попереднього варіанту); перегляд ОП на рівні змісту. Проєкт ОП «Підприємництво та бізнес-технології» не розміщувався на сайті через те, що поточні зміни до неї не вносилися. Тобто, оприлюднення ОП 2023 року з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін не відбулося.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Ознайомлення з сайтом НАУ та сайтом факультету, а також висновком ЕГ ГЕР підтверджує достатній обсяг інформації про ОП «Підприємництво та бізнес-технології» для забезпечення можливості ознайомлення зі її змістом, цілями, освітніми компонентами зацікавлених сторін.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

1. ГЕР погоджується із висновком ЕГ та рекомендує робочій групі на чолі з гарантом починаючи з 2023-2024 н.р. запровадити на постійній основі (мінімум один раз на рік) проводити анкетування викладачів і роботодавців під час розробки проєктів ОП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

З повагою до автономії НАУ ГЕР пропонує робочій групі на чолі з гарантом та провідним викладачам до кінця 2022-2023 н.р в процесі поточного удосконалення ОП: 1. доповнити п. 4.1 Розділ 4. «Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання» переліком потенційних посад відповідно до «Класифікатор професій ДК 003:2010»; 2. перевірити відповідність Матриць ОП (4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-професійної програми та 5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньо-професійної програми) стандарту СВО 076. Наприклад, ОК 12 відповідно до ОП забезпечує набуття ЗК1, ЗК6 та ФК1 і відповідно забезпечує досягнення ПРН 1, ПРН5 та ПРН11, що не в повній мірі відповідає вимогам СВО 076, при цьому залишається поза увагою низка ПК відповідно до вимог СВО076, а саме: ПРН 4 досягається набуттям ЗК5 та СК7, а ПРН12 відповідно ЗК2, ЗК10, ФК1 ТА ФК10. Після уточнення матриць ОП матриці відповідності зазначеній в СВО 076, доцільно переглянути змістовне наповнення ОК, які забезпечують набуття відповідних програмних компетентностей та досягнення ПРН згідно вимог СВО 076; 3. Розділ 6. «Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти НАУ» ОП доповнити переліком внутрішніх нормативних документів, що забезпечують функціонування Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти НАУ.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

ГЕР погоджується із висновком ЕГ і рекомендує: 1. Робочій групі на чолі з гарантом ОП та провідним викладачам забезпечувати поінформованість здобувачів щодо неформальної освіти та можливостей зарахування її результатів на постійній основі. 2. До кінця 2022-2023 н.р. робочій групі на чолі з гарантом ОП розробити та доповнити ОП умовами вступу на навчання на основі ступеня «фаховий молодший бакалавр» та доповнити ОП цією інформацією.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рекомендовано провідним викладачам в процесі щорічного оновлення змісту ОК передбачити більш широке застосування інноваційних методів викладання та навчання, які сприяють розвитку практичних компетенцій (кейс-Сторінка 11 стаді, бізнес-симуляції, тренінги, ділові ігри тощо), ширше використовувати в навчальному процесі CRM-системи та інтернет-технології підтримки підприємницької діяльності і не обмежуватися використання можливостей програмного комплексу «MD Office». ГЕР пропонує провідним викладачам до кінця 2022-2023 н.р в процесі поточного удосконалення ОП доповнити переліки джерел літератури власними методичними розробками та науковими публікаціями, що мають відношення до ОК, які вони викладають. Рекомендовано розробити ОК «Вступ до спеціальності» виокремлено для ОП «Підприємництво та бізнес-технології».

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

ГЕР пропонує робочій групі на чолі з гарантом та провідним викладачам до кінця 2022-2023 н.р в процесі поточного удосконалення ОП: - передбачити у критеріях оцінювання додаткових заохочувальних балів (наприклад, за участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проєктах, публікації наукових статей, тез доповідей на конференції, сертифікатів неформальної освіти); - узгодити умов одержання підсумкового балу і його величини у разі нездачі іспиту; передбачити розподіл та відображення балів за виконання кожного окремого завдання у бланках білетів та модулів; - внести зміни до Методичних рекомендацій до виконання кваліфікаційної роботи зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ОС «бакалавр».

Критерій 6. Людські ресурси

ГЕР погоджується з висновком та рекомендаціями ЕГ та рекомендує: 1. Вченій раді НАУ до кінця навчального року доповнити Порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) у Національному авіаційному університеті вимогою щодо дотримання Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності на рівні не менше 4 досягнень у професійній діяльності за останні п'ять років (п. 36), визначених у пункті 38 ліцензійних умов та п.37. Відповідність освітньої та/або професійної кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників освітньому компоненту ; 2. Провідним НПП задіяних до забезпечення освітнього процесу ОП підсилити публікаційну активність у журналах, що індексуються БД Scopus та WoS; 3. Керівництву НАУ до початку 2023-2024 н.р. розглянути доцільність та можливість започаткування курсів підвищення рівня педагогічної майстерності власними можливостями НАУ або у співпраці з іншими ЗВО. 4. Проектній групі на чолі з гарантом провести ретельний аналіз відповідності НПП ОК, які вони викладають, та забезпечити відповідність їх вимогам п.37 Ліцензійних вимог, а саме: щонайменше п'ятьма публікаціями у наукових виданнях, які включені до переліку фахових видань України, до наукометричних баз, зокрема Scopus, Web of Science Core Collection, протягом останніх п'яти років.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

1. Керівництву ФЕБА та відповідальним за розміщення інформації на сайті факультету, забезпечити оновлення (до кінця 2022-2023 н.р.) та підтримку на постійній основі результатів діяльності студентського самоврядування та науково-дослідної роботи здобувачів ОП «Підприємництво та бізнес-технології».

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

ГЕР погоджується із висновком та рекомендаціями ЕГ та пропонує робочій групі на чолі з гарантом: 1. щорічного проводити опитування роботодавців щодо якості ОП та висвітлювати отримані результати на сайті кафедри/ФЕБА; 2.по завершенню семестру інформувати здобувачів вищої освіти про врахування результатів їхнього опитування для покращення ОП; 3. в закладці "Історія успіху" вказувати назву ОП в описі випускників кафедри; 4. результати опитувань здобувачів «Викладач очима студента» подавати в межах окремої ОП.

Критерій 9. Прозорість та публічність

1. ГЕР рекомендує керівництву ФЕБА систематично забезпечувати оновлення та актуалізацію інформації на сайті ФЕБА, що може сприяти належній організації освітнього процесу в сучасних умовах дистанційного навчання. 2. ГЕР звертає увагу гаранта на необхідності щорічного оприлюднення проєкту ОП поточного року з метою отримання зауважень та пропозицій зацікавлених сторін перед її затвердженням. 3. ГЕР звертає увагу гаранта на необхідність дотримання правил інформаційного супроводу проєктів ОП, що діють в НАУ та забезпечують користувачів сайту університету необхідною інформацією для подання своїх пропозицій з удосконалення відповідної ОП.

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	Додаток 1.pdf	nkEAvGfwhiVmuRGiqJ6Us+cldrj6Tek4zq9Bm/nVuU U=

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

БАРДАСЬ АРТЕМ ВОЛОДИМИРОВИЧ